

J E L E N K Ö R.

39. szám.

Pest szerda május 15dikén.

1833.

Foglalat: Magyarország (Pozsonyban ker. ülések. Kinevezés 's uj kir. adományok. Békés magyarodik. Idei löverseny napjai. Huszton tűz). Anglia (alsóházi ülés april 26ikán, 's annak következményi felől a' Times, Morning-Chronicle, Globe, Courier 's a' tory ujsagok. Ugyan ez ülések folytatási april 30ikaig. Hobhouse, Palmella). Franciaország (köv. 's pair kam. ülések. Máj. Isójén névnap udvarlás a' királynál. Lévesben plebanus miatti zavargás. Nouvelliste). Németország (a' müncheni polit. czikkely vége). Görögország (még is belső bajok). Elegyhírek. Bankrészvény.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Pozsony. Megváltoztatván, mint megirtuk, a' 6ikán tartott országos ülés a' rendszeres munkálatok felvételi sorát, következő napokon tartott kerületi gyűléseikben arról tanakodtak RRink: miként alakítsák a' felírás-javaslatot ez újabb határozathoz képest kellőleg? 9ikén már kész levén az iránta megbízott jegyző által nagy szorgalommal kidolgozott felírású újabb javaslat, ugyan az akkori ker. ülésben tanácskozás alá is vétetett, meghányatott, de némelyek kívánságára kifejezésbeli nyomadékosb föltétel javasoltatott.

Apostoli Felségünk a' m. k. udv. Kancczellariához intézett 's april 22k. költ legmagasb rendelése szerint Aigl Pál szekszárdi plebánust pécsi kánonokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Királyunk Ő Felsége mult év dec. 13ikán költ legfensőbb határozata szerint Petrovics Bazil oraviczai (Bánságban) kereskedőt csudanoveczy praedicatummal magyar nemességre emelni, és Krassó vmegyében keblező Csudanovecz kir. kamarai helységgel kir. adományképen megajándékozni kegyeskedett; — folyó eszt. febr. 21kifegfensőbb határozata szerint pedig Probstner András löcsei polgárt 's bányászt Uj-lublói 's Jakubjáni praedicatummal magyar nemességre emelni, 's Uj-lubló 's Jakubján Szepes vmegyében helyezett k. kam. helységek birtokával felruházni. (Mehalt martz. 23ikán).

T. Komlós (Békésből) maj. 6k.: Hazánk magyarodása jelenleg azon magas főczél, mellyre minden nemeslelkű honfi vagy maga is törekszik, vagy annak elérésére másoknak segéd kezét nyujt, vagy legalább e' nemzetisedési fejlést hő figyelemmel tekinti. E' köz részvétnek táplálékul közlünk a' békesi roppant helységek magyarodásukról is némi

hiteles értesítést. — Isméretes e' helységek általános tótsága, tehát ezennel még csak iskoláikbeli magyarulásokról lehet szó, mint mellyek által egyedül készíthetni népségöket arra, hogy idővel (de mennél előbb) az egyházbeli magyar oktatásokat megérthessék. Ezen iskolákról tehát, a' mult hónapban tartott esztendei vizsgálatok után, egyenesen elmondhatni, hogy tekintetbe vevén azon számos akadályt, mellyel kivált tótnak a' magyar nyelv-tanulásban küzdenie kell, kecségtetőbb kezdetet nem is kívánhatni. Melőzvént t. i. hogy több helyen a' tanulások tárgyjegyzéki magyarul irva nyujtattak a' jelenvoltaknak által, apródadságnak tartván hogy a' hallgatók mindenütt magyar üdvözlésekkel fogadtattak 's magyar bucsuzó beszédekkel tiszteltettek, igen szép: hogy Csabán, Berényben, Komlóson 's jobb részint Szarvas m. városában is a' kisebb gyermekek szép próbákat tettek a' magyar betűzés és szófoglalásban 's a' t. nagyobbak pedig folyvást olvastak, magyarból anyanyelvökre fordítottak, máshol a' földleirást, természeti 's bibliabeli, valamint hazánki történeteket, Cebes sokszorozási számtabláját magyarul 's tóttul felmondák, magyar írás-példányaikat bemutatták, vendégeiket sok csinos magyar és tót beszélgetések 's elszavalásokkal gyönyörködtették, a' berényi tót fiu gyermekek pedig még a' számvetés soknemű példáját is, Willym János ur szorgalmas oktatása mellett magyarul előterjesztve felfogták, azon nyelven kidolgozták 's az egész dicséretes magyar próbatétet szép magyar megköszönés, éneklés- 's imádsággal fejezték be. Valóban dicséretes előmenet, 's egyszerre négy ezer gyermek közt! Egyedül azon akadály érezhető, hogy több ügyes idomú gyermek a' magyar nyelv-tanulásban csak azért nem vehete nagyobb részt, mivel magyar köny-

veéskéje nem volt. Melly hízagból eredő sajnálatos tapasztalás mindenkit egyenesen azon köz érdekü kívánat minél gyorsabb valósítottására vezérel: milly célirányos híjánypótlék lenne mind erre az 1827ki országgyűlésen különösen a' magyar nyelvterjesztésre hazafilag ajánlott vagy még ajánlandó (mert a' naponként tenyészőbb igen jó szellem minden jót várat) tőkepénzek, névszerint Batthyány Fülöp herczeg 10,000 p. frt. alapítványi kamatja! 's ezt p. o. egy olly, minden községi iskolában használható, a' legszükségesebb szókat, kifejezéseket és kellemes, gyermeki 's játszi könnyűséggel alaposan oktató, magyar betűkkel irt 's fordításokkal felruházott meséket, el- vagy összebeszéléseket 's a' t. magában foglaló könyvecske szerkeztetésire és kinyomtatására fordítani, hogy azt a' tehetősb gyermekek olcsón szerezhethék meg, a' vagyontalanok pedig, 's a' nem-magyar anyanyelvökhöz még erősen ragaszkodó szülék gyermekei ingyen, legalább az iskolából kilépendésökig, használhatnák! több ágon is lehetne hatni e' nemzeti szent célra. B. K.

Emlékeztetőleg érintjük, hogy az idei pesti első lóverseny majus 20kán hétfőn délelőtt 10 órakor; 2ik maj. 23d. csütörtök délelőtt; 3ik maj. 27d. pünköst-hétfőn délután; 4ik maj. 30d. csütörtök délelőtt; 5ik junius 2d. vasárnap délután; 6ik junius 5d. szerdán délelőtt 's az állattenyésztő társaság közgyűlése majus utolsó vasárnapján azaz 26kán fog tartatni. Állatmutatás majus 31kétől junius 4ig a' társaság telkén (előbb gr. Károlyi major Üllői utca). Paraszt kanca csikók jutalmaztatása junius 2kán. Lóárverés végre junius 1. 's 6kán.

Ápril 13ikán Huszt koron. városban (Mármarosban) déltájban tűz támadván néhány perc alatt 34 ház, mellesleg számos csűr, istálló, fészter 's a' t. lön hamuvá. A' szerencsétlenség annál keserűbb, minthogy részesei jobbadán szegény földmivesek.

A N G L I A.

Az alsóház ápril 26iki ülésében, mellyben, mint említők, a' ministerium kisebb számban maradt, csak 314 tag volt jelen 's így közel kétszáz tag híjával volt a' ház. Ingilby ur kifejtvén indítványát, mellyben a' ma-

láta-taxának quarterétől 20 shillingről 10re szállittatását javaslá, többi közt azt mondá, hogy ez által nem csak a' földművelők, hanem az ország általában tetemes könnyebbülést fog érezni. Az ő saját gréfságában most olcsóbb az árpa, mint a' menyit érte, ha már szalad v. maláta lett, a' d'oként fizetni kell. Így a' földes-urnak lehetetlen megélni. Ő reményli, hogy a' nemes lord (Althorp) most még, míg ideje van, módot fog találni azon híjány-födözésre, mellyt e' szerföltt súlyos adónak alább szállittatása fog a' jövedelmekben okozni. Azt mondják ugyan, hogy hát mondjon ő, találjon ő (Ingilby) módot vagy adót az eltörlendő helyébe; de ő erre épen nem köteles. Ha majd őt teszik egykor kincstárnokká, akkor elég ideje lesz erről gondolkodnia (kaczaj), ámbár ő akkor is inkább a' pénz- mint a' földbirtokosakra vetné szemét 's nem haboznék adót vetni a' tőkepénzekre, mellyek most az országra nézve holtan 's gyümölcsözetlen hevernek. A' földbirtokos mind helyzete mind társas viszonyinál fogvást sok cselédet, lovat, szekeret 's több effélét kénytelen tartani, míg a' tőkepénz-birtokos ezeket húz be dividendje (osztalékja) fejében ha nem tart is egyebet egy vén asszonynál 's egy vén macskánál. (Kaczagnak). — Cobbett szinte azt vitatja, hogy a' malátaadó a' legsúlyosabb 's legerkölcstelenitőbb a' dolgozó néposztályra nézve. Ő 30 esztendeig küzdött a' só-adó eltörültetéseért 's végre el is érte célját; ha egyszer a' malátaadó is el lesz törölve, akkor ő olly hálára érzendi magát a' nemes lord-kincstárnok iránt kötelezve, hogy a' többi adóra nézve némi fegyverszünetet fog vele kötni. Azt állítják ugyan, hogy ezen adó egészen 's csak a' földbirtokost nyomja, de ez a' legnagyobb sületlenség, mert fájdalom! a' sör-ivók, a' szegény napszámosak fizetik azt, 's a' maláta-adó egész terhe őket nyomja. O'Connell és Hume szinte támogatták az indítványt. Lord Althorp kinyilatkoztatá, hogy ha ezen indítvány elfogadtatik, lehetlen lesz az ország költségeit fedezni, hanemha egy közös vagy on - adó (mindennemű jövedelemre, millyen kivált háboru idején szokás) hozatik be; ugyan is az ajánlott alászállítás által 2 millio 500,000 font sterlinggel fog a' jövede-

Isem csökkenni, a' feles jövedelem pedig nem tesz többet másfél milliónál (lásd Jelenkor 36.), 's nagyobb takarékossgot vagy is lerovást a' kiadásokban tenni ez úttal nem lehet. Hiában! 162 szó volt az indítvány mellett, 152 ellene 's így az indítvány 10 szótöbbséggel győzött. Sokan alig várták, de nem is akarták talán ezen következményt. Lord Althorp kinyilatkoztató, hogy ezen határozat ugyan nagy zavart okoz a' ministeriumnak, de ő szégyennek tartaná, miután már azt a' ház, noha olly csekély többséggel elfogadá, kivitelét valamiképp ellenzeni, 's csupán a' tárgynak negyednapra (ápril 29ikére) halasztatását kívánja, mi meg is adatott. Neveli a' bajt, mint szinte említők, hogy Key ur ápril 30ikán nem csak ezen adó másik felének, tehát újabb $2\frac{1}{2}$ milliónak, hanem a' ház- és ablakadónak teljes eltöröltetését is fogá indítványul tenni, mi iránt már egy, ápril 25ikén Londonban tartott igen zajos gyülekezet kérelmet szavazott a' parlamenthez. — Ápril 27ikén cabinet tanács tartott e' dologban, ugy szinte 28ikán délután is, lord Althorpnál, miután lord Grey a' királlyal értekezett.

Az ápril 27iki londoni főbb ujságok többnyire egyezőleg szólnak e' dologról. A' Times épen nem hiszi, hogy azért a' ministerek ki fognának lépni, sőt az alsóház tisztének 's kötelességinek mondja egy más adót szavazni, mivel illy sokat egyszerre megkímélni nem lehet. A' Morning-Chronicle csodálkozik a' váratlan történeten, mellyet, mint mondja, a' ministerek távolról sem gyanítottak, különben több tagot idéztek volna fel. (A' háznak mint mondók fele sem volt jelen). Ha a' ministerek, mint látszik, elég heveskedők volnának lemondani, ama' többségnek legnagyobb része ezt bizonynal inkább fájlalná mint akárki. A' ministerek ellen szavazott 162 közül legalább 100nak nem lehetett egyéb szándéka, mint a' ministeriumot a' lehető legnagyobb takarékossgára, de nem lemondásra szorítani, 's ha a' ministerek e' miatt sértett önérzésből kilépnének, még inkább nyomná őket, mint ama' többséget, a' felelet terhe azon zavarért, mellybe az országot e' lépés döntendé. — A' Globe szinte azt mondja, hogy a' kisebb számban

maradást egy olly ház előtt, mellyben csak 314 tag jelent meg, 's melly nyilván megvala lepetve, illy fontos dologban nem lehet eldöntőnek tekinteni. A' Courier igen hiteltőnek véli, hogy az ápril 30iki szavazás a' ház és ablakadó dolgában szirte a' ministerium ellen fog kiütni. Ezen adó eltöröltetése, ugy mond, az előbbinek alászállittatásával együtt 5 millióval fogná a' jövedelmet csonkítani, azaz a' mostani budgetet egészen felfogatni. De hát mi történjék? A' pénzt minden esetre, így vagy amugy, elő kell teremteni; 's részünkről, akár mint forgassuk a' dolgot, nem látunk más módot, mint a' vagyon-adó behozatalát. Mi magát a' kisebb számban maradást illeti, mi épen nem látjuk által: miképp volnának a' ministerek ezért kénytelenek lemondani. Azt nem lehet állítani, hogy a' ház végképen elállotta a' kormánytól, mert ha a' kormány alatt egy olly alkotó többséget értünk, melly a' maga erejében mindenkor 's állandólag bizhatik, 's melly az ország bizodalját minden tekintetben rendülhetlenül bírja, ugy nekünk nincs kormányunk. A' parlamentreform e' dologban egy igen nagy 's különösen ohajtható változást tett, t. i. azt, hogy ezentul senki sem maradhat állandólag a' ministeriumban, ha fő gondjául a' nép sorsát 's érdekeit nem teszi. Minden párt erős lépésekkel siet elenyészése felé, az egy nemzeti párt fogja valamennyit elnyelni 's magába forrasztani. Hasztalan zugalódnak és szegülnek ez ellen a' pártok. A' nagy tömeg (massa) érdekeit 's jóllétét kell ezentul minden ministeriumnak czélul venni. Az ország egy mákszemnyit sem törődik többé a' whigekkel és torykkal; minden igazgatás, melly a' nép szükségsein és terhein könnyít, hatalmas lesz és kedvelt. Igen ohajtható lenne Anglia mind jelen mind jövendő csendére 's boldogságára nézve, ha mindannyi párt, kölcsönös versenygésöket 's elavult elöitéletiket félre téve öszintén egyesülnének arra, hogy mentsek meg a' hazát a' veszedelemtől, mellyel azt a' növekedő békétlenség 's a' politikai változások után nyugtalan sovargás fenyegetik, melly sovargás egyedül a' minden osztályt inkább 's inkább nyommasztó inségben gyökerezik. — Végre a' tory ujságok örülnek ugyan

a' ministerium zavarán, de többen, jelesül a' Standard, egyenesen kimondják, hogy a' dolgok jelen állapotjában egy torynak, — vagy a' mint most szelídebben mondják conservatívnek — se jusson eszébe, ministeriumot vállalni, a' mit főztek a' whigek azt egyék is meg. —

Április 29ikén mingyárt a' délutáni ülés megnyitása után (öt órakor) olly teli lett az alsóház, mind nézőkre mind tagokra nézve, millyenre illy korán a' legközelebbi husz év óta is alig van példa. Némelly csekély tárgyak elvégeztük után a' speaker lord Althorpot szólítá fel, mire olly moraj és mozgás kerekedett, hogy több percz mult bele, mig a' lord szólhatott. Elhiszem, — így szóla végre, — hogy e' háznak mindenik tagja o-hajtja tudni, mi közlendőm van ezen alkalommal. A' háznak mult pénteki (26iki) végzete, tekintvén a' körülményeket, mellyekben az történt, mint akkor is megjegyzém, nagy zavarba hozá a' kormányt, 's minekutána mi a' kérdést jól fontolatra vettük, kívánatosnak találtuk azt még egyszer a' ház ítélete alá bocsátani, olly módon, hogy a' ház a' dolog egész fekvését 's előbbi végzete minden következtetését világosan átláthassa 's a' szerint határozhasson. E' végre én leg-czélirányosbnak találtam, a' londoni tisztelt követ (Key) holnap i indítványához a' ház-és ablakadó eltöröltetésök iránt, e' következő mellékjavaslatot ajánlanom: „Azon hi-jány, melly az országos jövedelmekben a' maláta-adónak quarterétől 10 shillingre szállítatásával 's a' ház-és ablakadó megszüntetésével támadna, csak egy közös vagy-on-adó által fedezhető, — (hangos és hosszu taps) 's jelen finantz-rendszerünkben igen téres változtatást vonna szükségképen maga után, — melly változtatás mostanlag fölötte czéliránytalan lenne. (Nem, nem! 's úgy van, úgy van!) Ingilby ur a-zonnal felállott 's kérdé: mit csinál tehát a' lord a' háznak mult pénteki végzetével? szán-déka e' azt végre is hajtani vagy nem? a' nyilatkozás, mellyet akkor a' lord tett, azt hité el az egész országgal, hogy ő az in-dítványt 's végzetet nem fogja többé ellenze-ni, most pedig úgy látszik más véleménnyel van. Lord Althorp felelé, hogy ő a' mult

pénteken nem mondott, legalább nem akart mondani egyebet, mint hogy jóllehet a' többség igen csekély, ő azon estve nem fogja uj szavazat alá bocsátani a' dolgot, ámbár neki igen könnyű lett volna több tag meg-érkeztét várnia 's eszközölnie; — de azért még épen nem volt szándéka magát jöven-dőre is lekötöni. Tennyson ur megjegyzé, hogy a' lord ugyan legjobban tudhatja, mit mondott a' mult pénteken; de a' sajtó ugyan ugy adá a' lord akkori szavait, mintha ő, a' csekély többség mellett is épen semmi aka-dályt sem fogna többé az indítvány kivite-lében v. végrehajtásában tenni. Meglehet azonban, hogy félre értették a' lordot 's hogy a' dolog ugy volt mint mondja. Egyébi-ránt a' ház holnap is teljes meggyőződése szerint 's minden mellék tekintet nélkül sza-vazhat, mi egy reformált parlamenthez il-letlen is volna. Ha a' ház multkori szavaza-tát visszavenné, ugy megint csak a' régiben maradna minden, az pedig nem lehet. Sem-mi sem könnyíthet, semmi sem nyugtathatja meg az országot, mint a' mostani finantz-rendszernek teljes meghányatása, 's ő (Ten-nyson) kész a' vagy-on-adóra is szavazni. (Nagy tetszés). Robinson ur arra figyelmez-teti a' házat: milly rossz fényben jelennék meg a' ház, ha holnap már visszahuzná a' vég-zést, mellyet csak negyed nap előtt hozott; — ez által ugyan alig ha nevelné az ország előtt tekintetét. Peel sajnálta hogy a' pén-teki ülésben nem volt jelen, ő akkor az in-dítvány ellen szavazott volna, melly a' je-len körülményekben ki nem vihető. Végre Baring ur azt kérdé a' lordtól: szándéka e még holnap az általa multkor jelentett két-biztosság kineveztetését kívánni? mire lord Althorp azt felelvén, hogy ez nagy részben a' háznak e' jelen tárgyban adandó szavaza-tától függ, — az ülés más tárgy napiren-dére ment által 's az adók ügye más napra u. m. 30ikára halasztatott. — Ekkor kifejti sir John Key jelentett indítványát a' ház és ablakadó eltöröltetése iránt. Az első ellen különösen azt hozá fel, hogy az leginkább a' kereskedést és műszorgalmat nyomja, mi abból tetszik ki világosan, hogy az egész, 1,035,741 font sterlingre menő ház-adónak felinél többet London és vidéke fizeti 's há-

rom negyedénél többet a' legelevenebb kereskedésü és szorgalmu 4 grófság. Ugyan ezt lehet az ablak-adók ellen is mondani, melyek még azzal is kártékonyabbak, mivel kikerülhetésök végett több ablakrakatik be, mi az egészségnek igenigen árt. Végre mind a' két adónak eltöröltetését egy szívvvel lélekkel ohajtja a' nép, 's ő reményli, hogy a' parlament ezen közohajtást nem fogja elmellőzni. — Lord Althorp felelete jobbadon mentegetőzésből állott, hogy a' már egyszer eldöntött dolgot újra szavazat alá boesátja. Megengedi hogy a' házat multkori szavazatokor nem lehet meglepetettnek mondani, mivel az indítvány elég korán jelentve volt; megengedi, hogy azon mód ellen, a' mikép ő most e' szavazatot némikép visszavétetni akarja, sokat 's alaposan is lehet felhozni, — de ő nem lát a' dologban más menekhetést, mivel lehetetlen ama' két indítványt elfogadni a' nélkül, hogy egyszerismind a' vagyoadó behozatala elfogadtassék. Már jó volna e vagy nem, ezt a' jelen körülményekben elfogadni? azt ő a' ház ítéletére 's mostan törtéendő szavazata alá boesátja; de ő részéről, olly igen meg van a' vagyoadó mostani behozatalának káros léte'éről győződve, hogy ministeri hivatalában maradását e' kérdés eldőléséhez kötötte. Ha még is valami mellékes adóval lehetne a' hiányt fedezni; — de a' vagyoadó szintolly egyenes adó, mint a' ház- vagy ablakadó, 's ő ezen utóbbiakban, ha illőleg vannak kivetve, nem csak legkisebb igaztalanságot nem lát, sőt azt mondhatja, hogy azoknak beszédése még sokkal könnyebb 's kevesebb költséget is okozó mint más adóké. Egyébiránt az ablakadókra nézve már ajánlott némi könnyítést azaz kevesbitést (l. Jelenkor 36.) 's ehez most még azt adja, hogy kész mind azon házaknál, melyekben t. i. boltok (Läden) vannak, a' ház- és ablakadót az eddiginek felére szállítani le. — A' ministerek ugy vélekedtek, hogy a' háznak multkori szavazata őket még nem hatalmazá fel valamelly eldöntő lépésnek tételére, azért is ő (lord Althorp), bármilly kedvetlen a' dolog neki 's magának a' háznak, kénytelen volt a' tárgyat a' háznak még egyszeri megfontolása alá eresztetni. Erre felolvasá a' lord már teg-

nap jelentett mellékjavaslatát (l. feljebb). Mire, miután néhányan, jelesül Hume ur a' mellékjavaslat ellen, szólottak, szavazatra került a' dolog, 's legelőbb is Key ur indítványa 512 szó közül 355tel 157 ellen, (tehát 198 szó többséggel) félrevette-tett; azután lord Althorp javaslata — Ingilbynek minden protestatiója mellett is az ellen, hogy a' maláta-adó a' ház- és ablakadóval így összekevertetik, — 285 szóval 151 ellen elfogadtatott. Ingilby még egy próbát akara tenni az iránt, hogy a' malátaadóra nézve a' háznak multkori határozatához képest billt hozhasson be; de ezen indítványa is 238 szóval 76 ellen elmellőztett, 's a' ház 4 órakor reggel eloszlott.

Hobhouse ur előbb ugyan a' westminsteri (London) képviselőségről, azután pedig (ápril 30ikán) az irlandi statutitoknokságról is lemondott; ez utóbbiról, mivel meggyőződése szerint lord Althorp ez napi javaslata mellett nem szavazhata.

Marquis Palmella a' Globe szerint ápril 25ikén Londonba érkezett Párisból 's mint hallik dom Pedro ministeriumába van visszahíva. A' marquis csak egy cseléd kíséretében jött, 's háznépe még Párisban maradt. A' cityben kerengő hírek szerint a' marquis elintézte még ide indultá előtt a' Párisban dom Pedro számára felvett uj kölcsön dolgait 's a' pénz egy részét Oportóba már el is küldötte. Mintegy három ezer embert mondanak Nantesba 's több más helyre gyülekezve, dom Pedro expeditiójához menendőket 's közöttök sok Lengyelt. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' követkamara ápril 29iki ülésében előterjeszté Humann financzminister az 1834re szóló budgetet. Jelenté a' többi között, hogy a' kormány ezen évre (1834re) semmi rendkívüli hitelt sem kívánand, reménylven, hogy a' rendes jövedelem a' folyó költségeket ki fogja elégíteni. Az érdeklött évi összes kiadások 999 millio 's 140,728 francra tételnek; ide kell venni a' nyilvános építvényekre külön hitel gyanánt már megajánlott 20 millio 867,000 francot, melyekkel együtt tehát az 1834iki budget 1,020 azaz: ezer-húsz millio 's 16,728 francot tesz, tehát 112 millióval kevesebbet mint a' folyó évi 's 170

millióval kevesebbet mint az 1832iki. Ezen resultatum, úgy mond Humann ur, kielégítőnek fog a' kamara előtt tetszhetni, miután az ország csak nem rég ment egy revolutión keresztül, mellynek következésiben sok rendkívüli költségek valának az utóbbi három évben teendők. Később még nagyobb kíméletek lesznek eszközölhetők, ha t. i. a' békeállapot megmaradand, mihez igen nagy és méltó a' reménység, noha még minden esetre tetemes hadat kell lábon tartani. A' hadbudget azonban már ezen évre (1834re) is 94,046,000 franczal kevesbítettett, mihez képest nem teend többet 220,600,000 francnál, holott a' folyó 1833ban 314,646,000 francra ment. — Végre jelenti a' minister, hogy az 5 pcentes statusobligatiók kamatjának egy pcenttel alább szállíttatása iránt kész ugyan a' törvényjavaslat, de azt ezen idő közben teendő bővebb tapasztalás és próba végett csak a' jövő évi ülésben szándékozik a' kormány előterjeszteni. — Utána a' kereskedésminister (Thiers) törvényjavaslatát terjeszté elő a' már megkezdett vagy megrendelt nyilvános építvények végrehajtatások iránt, mire a' fentebb említett 's már megadott 20 milliónyi hitel fog fordíttatni. Ezen építvények először is a' fővárosbeli emléképítvényekből, millyenek a' Pantheon, a' Madeleine, az étoile-i 's a' bastille-piaczi diadalemlék, továbbá némelly közhasznosi épületekből, millyen a' természet-hisztóriai museum, 's a' királyi könyvtár számára emelendők, végre utak 's csatornákból állanak, mellyek bevégeztivel aztán fel lesz állítva mind az, a' mit e' tekintetben még a' régi, revolutio előtti kormány, maga a' revolutio, a' császárság 's a' restauratio kezdettek vala, de véghez nem vihettek, mert sokba kezdeni, de keveset végzeni, mint a' minister mondá, caractere volt mindannyi kormánynak, mellyek 40 év óta Franciaországban egymást váltogaták. E' tárgy után még időt vett a' kamara a' kezdő-oktatást tárgyazó törvényjavaslat vitatásához is fogni, mellyet azonban csakhamar más napra halasztott.

A' pairkamara ugyan ez nap a' kisajátítás iránti törvényjavaslatot vevé fel ismét 's azt ugyanazon biztossághoz utasította, mellyet vizsgálatára már a' mult ülésben kine-

vezett. Marsal Gérard jelentvén, hogy neki egészségállapotja a' minden ülésben jelenléte meg nem engedi 's így a' titoknokságtól föloldoztatni kérvén, helyébe general gróf Guilleminot választá a' kamara egyik titoknokául.

April 30iki ülésében a' kezdő-oktatási törvényjavaslat vitatását folytató a' követkamara 's benne a' 14ik czikkelyig haladt. Igen kevés mellékjavaslat tétetett 's ezek is Guizot ur észrevételeire jobbadán visszahuzattak. Egy pillanatra félbeszakasztá a' tárgyat Laquette-Mornay követnek levele, vagy is inkább a' praesidensnek arról tett tudósítása, mellyben az említett követ lemond, azonban e' lemondást a' kamarára nézve olly sértő kifejezésekben teszi, hogy a' praesidens (Dupin) nem akará a' levelet felolvasni. Az oppositio tagadja, hogy az előlőnek jusa volna ezt határozni 's a' levélről illy itéletet hozni, mielőtt azt a' kamara hallaná; de nagy többség volt a' mellett, hogy a' levél ne olvastassék fel, 's úgy is lett.

Május elsőjén, mint neve napján, reggeli 11 órakor fogadá a' király a' ministerek, marsalok és statustanács üdvözléteit; délebb a' pair és követkamara küldöttségét 's több más egyetemek és hatóságokét; délután három órakor a' Seine-megyei nemzeti-őrség 's más katonaosztályok tiszteit; négy órakor végre a' diplomatiái testet, mellynek nevében gróf Pozzo di Borgo, mint legidősb követ, vive szót, de mint szokás semmi nyomosat vagy nevezetést nem mondott, a' város egész nap esendes volt. — A' Nouvelle hosszu tudósítást közöl egy zavargásról, melly april 28 és 29ikén reggel Levesben Chartres mellett történt, melly község előbbi plebanusa az úgy nevezett francia-catholica egyházba ment által 's annak alapítójával, abbé Chatel-lel, közelebb, u. m. levélbeli szövetségbe állott. A' püspök ezért interdictiont vete reá 's utóbb más plebanust nevezte ki helyébe, kinek 28ikán a' Chartresből kiküldött csekély katonasereg védelme alatt kell vala parochiájába iktattatnia; de az előbbi papnak 's a' chateli francia egyháznak községbeli hívei ezen fölzúdultak, a' közelgő lovasőséget torlatokkal hátrálták 's egy generalt kődobással meg is

sértettek. Ezen kívül mintegy 400an Chartresbe mentek 's ott a' püspök lakását fel-dulták. Azonban a' fegyveres erő, noha későcskén, erőt vett a' zenebonásokon 's őket, néhányat befogván, elszélesztette. A' bad-minister más nap general Schrammot küldé őt bataillonnal segédül Chartres-be, de erre alig volt többé szükség, mert mint a' Nouvelliste május 1sőjén írja, 29dikén a' rend helyre á lott Lévesben 's a' lakosak, — este 9 órakor — magát előbbi papjokat (neve Ledru) küldötték a' praefectushoz jelente-ni, hogy készek engedelmeskedni 's a' templomkulesokat átadni. Most már a' történet kicsapongások kezdőji 's élesztőji után tétetnek nyomozások.

Ugyancsak a' Nouvelliste következőleg nyilatkozik a' multkor megnevezett négy doctor blaye-i utjáról: A' publicumot elfoglalá a' Párisból Blayebe küldve volt négy orvos utja 's onnan olly hamar visszatérte. Ugy látszik, Berry hgné asszony, kiről azt mon-dák hogy igen beteg, holott most egészsé-gtetemesen javult, nem vélte szükségesnek őket látni. Valóban az orvos urak ott hely-ben, tisztársaiknál tett nyomos tudakozásaik után, bizonyosakká lettek, hogy a' hgné olly jól vagy on, mint csak állapotja engedi. Egy-szersmind alkalmat vettek az említett orvos urak, a' blayei vár és környék egészséges létét ujjolag 's olly módon bizonyítani be, hogy e' tekintetben semmi kétség-ürügynék sem marad többé helye. —

NÉMETORSZÁG.

Vége a' müncheni politikai újság-czikkelynek.

Semmi sem furcsább, mint miképe' párt, miután a' játék el nem sült, a' frankfurti dolgot csekélységgé akarná silányítani. Né-melleyek szerint az egész csak egy tanuló-esíny (Studentenstreich) volt; mások azt mondják, hogy a' magas szövetséggyűlés ko-holmánya volt az összeesküvés; ismét má-sok, hogy csak némelley, a' szövetség le-veltárában létező hivatalos irományok vétet-tek czélba. A' Journal de la Meurthe ez u-tóbbit kétségtelennek mondja, mivel ő a' dol-got a' hős tett egyik részvevőjétől hallotta, és mi lehet hitelesebb mint egy francia jour-nal. — De lett légyen a' dolog akármint, nekünk méltán 's nagy okunk van ohajtani,

hogy a' Francziák a' mi belső ügyeinkbe semmikép se avatkozzanak. A' szegény Hel-vetáknak, kiknél különben is elég a' meg-szorult, ugyan elég bajt okoztak a' lengyel menekvők hirtelen beszállítatásuk által. Mint mondják naponként újabbak érkeznek, 's az egész németországi elégületlenek ott fog-ják felütni szállásukat. Azon számos honha-gyotthoz, kikkel a' schweizi patriotismus annyi idő óta 's az ország örök gyalázatára sikeretlenül küzd, most íme más, sokkal veszedelmesebb hontalanok jövének. Gon-dolják meg jól a' Schweiziak, mihez nyuj-tanak segédkezet; országuk belső bátorsága 's külföld iránti függetlensége forog ám fen! Köz hírszerint a' Lengyelek Baselnek, in-nen pedig Baden n.herczégység felsőbb vi-dékeinek tartanak. E' vidékeknek saját 's a' katonai mozdulatoknak kedvező helyzetök, az Uj-Brisachra támaszkodhatás, a' Basel-vidékiben uralkodó anarchia, 's az itt egy-mással határos három status több clubbjának szelleme 's irányzata olly kedvezményeket nyujtanak a' vakmerő vállalatnak, mellye-ket az ösztönző vagy is inkább küldő Fran-cziák előre 's igen jól számoltanak ki. Több levél igen nyomos fölvilágításokat adott e' dologban. Vegyék bár magokat a' compro-mittáltak ezen intésünkből igazán észre. — (Basel a' töle menhelyet kérő Lengyeleknek azt felelé, hogy helyezete 's körülményei en-nek megadatását nem engedik. Badenbe újabb parancsolat szerint a' látomásozott ut-levelü Lengyeleknek is tilos belépni. Így tehát a' Schweizba általment mintegy 470 Lengyel jelenleg az egy Bern-cantonba szo-rult, 's meg kell várni: mit fog irántok még Franciaország végezni, — sorsok egyedül ettől függ).

GÖRÖGORSZÁG.

April 29ikéről költ trieszti levelek után Görögország állapotjáról következő felvilá-gosításokat közöl az allg. Zeitung: Görög-országából érkező legújabb hírek mindinkább 's nagyobb nyilásokat fedeznek, valóbb szinben láttatásukra az ország körülményinek, nem mint az onnani újságok gondos szépitgetésik-velünk tudatni törekesznek. A' regenség, mint tudva van, előre mingyárt egy procla-matióval lépe föl, később nyilatkozásokat,

rendeléseket 's t. ef. bocsáta közre, az ideigleni kormánytisztok hivatalaikban megmaradási, a' status titoknoki neveknek status-kancellariusokká változtatási, közönséges lefegyverzés, 's ez által a' kóborló csapatoknak vagy ekéhez vagy mesterséghez visszatértetési, minden fölserdült görög által teendő hódolati eskü 's a' t. iránt. Mire mehettek az előbbiekkal, vagy inkább azok hova fognak még idővel vezethetni? kétséges; annyi bizonyos, hogy a' fegyveres csoportok elszéllyesztetése 's a' személyes hittétel mind-edig nem létesült; minek következtése az: hogy e' csapatok nem szünnén meg üldözö ostorilennia' köz nyugalomnak, folyvást bujkálják az ország tartományit, szedik az adót, fosztogatják az utazót, 's nyomorgatják a' földmivest. Az esküt nagyobb részint nem tevék le; mások kik az iránt személyesen is felszólítottak, letenni vonakosznak; nem mintha makacsodni vagy egyenesen ellenszegülni akarnának; ők ugyan elismérik elfogadják az új kormányt, mint magók mondják, de tudni kívánják előbb a' törvényeket, mellyekre esküdjének. Ha ezen eskü, így fejezi ki magát levelében egy hajóbirtokos, egyedül arra kívántatik, hogy általa új királyunk iránt bizonyítsuk hódolatunkat, úgy semmi nehézség, cselekszük azonnal szívesen, készek elszántak levén királyunkat testünkkel fődözni 's utolsó hajónkkal védelmezni, de még törvény iránt is hódolás kívántatik, melly (t. i. törvény) nincs 's mellyről semmit sem tudunk. Nem hihetjük, hogy törvény alatt új kormányunk a' Capodistriásét értse, az undokot, a' gyalázatost, melly hazánkat sanyaruság örvényébe sülyeszté 's mellynek megsemmisítéseért utolsó erőnkkel harcoltunk, vértettünk; újabb törvény pedig még nem hozatott, közzé nem tétetett, egyedül ohajtjuk, hogy hozassék 's hirdettessék ki, reá azonnal esküvendők. Tiszteink, kik velünk egyiránt idegenkesznek eskünni, letétnének ugyan hivatalaikból, de ez nem használ, a' tisztok még nem nemzet, nem görög nép. Egyébiránt köztünk a' régi csend uralkodik, de egyszersmind a' régi nyomoruság.

A' nép szenved és hallgat. Halljuk: a' regensség congressust akar egybehíni, vajjon a' régít e, mellyet egykor midőn Nauplia külvárosában először egybe ült vala, sergeink szétugrasztottak, vagy egy ujat a' régi választó-törvények vagy újabb választórend szerint alkotandót? nem tudjuk. Sokat láta már Görögország, sokat tapasztalt, sokat tanácskozott, határozott, harezolt, 's veszte; de megmutatá az újabb időkben, hogy csend 's törvényes rend után törekszik, ohajt magának királyt, 's munkás elhárítani azon akadályokat, mellyek léte biztosítását veszélyesíthetnék. Parthoz értünk hála! 's többé semmi se háborítson bennünket.

ELEGY HIREK.

Mint Antwerpbe érkezett privátlevelek beszélnek: a' hollandi király közelebb Amsterdamban voltakor bizonyossá tevé az ottani kereskedői választottságot, hogy nem sokára a' hollandi hajók általában föllesznek hatalmazva orosz lobogók alatt szabadon vitorlázhatni. — Londonban apríl 22kén 800 politia tiszt feküdt egyszerre influenzában. — A' keletindiai társaságnak egyik hajója útjában Europa felé másfél millio frnyi értékkel terhelt elmerült. — Silence hajó melly a' napokban érkezett meg Riojaneiróból, 10,000 szajkót hozott magával. Ki gondolná, mond a' Times, milly lármát okoznak majd e' csend (silence hajó) lakosi mind a' két (ó és új) világban! — Attika 's Euböából, melly kerületeket a' fényes porta mult évben a' három nagyhatalmassággal kötött görög határszéli alkuja következtében Görögország részire áltengedé, f. esztendei apríl 1sőjén a' muzelman katonasereg végkép kitakarodott 's helyükbe nyomban görög őrizet lépett. — Morghen Raphael időnkbeli leghiresb rézmetsző a' mult hónap közepén Florenzben meghalt. — Mezzofanti vaticanumi könyvtárörnek (custos) van nevezve. Az ottani könyvtárnoki czímet cardinal Albani viseli. — A' badeni Rendek f. majus 17ikére vannak egybehíva, a' württembergiek pedig majus 20ikára.

Bank-részvény május 11ikén 1210